

A bűnügyi elemzés emberi tényezői Emma Brown és Dale Ballucci kvalitatív kutatásának tanulságai

Human Factors in Crime Analysis – Insights from a Qualitative
Study by Emma Brown and Dale Ballucci

Sidló Mariann

doktorjelölt, vendégelőadó
Nemzeti Közsolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola,
Sola Scriptura Teológiai Főiskola

Absztrakt

Cél: Ez a kritikai ismertetés bemutatja Emma Brown és Dale Ballucci (2024) tanulmányát, és értékeli a szerzők által azonosított főbb kihívásokat a hírszerzésvezérelt rendészet (ILP) és a bűnügyi adatelemzés kapcsolatában.

Módszertan: Kvalitatív recenzió, amely a tanulmány empirikus interjúin és elemzési gyakorlatán alapuló következtetéseket vizsgálja kritikai perspektívából.

Megállapítások: A hírszerzésvezérelt, proaktív rendészet sikerének egyik kulcseleme a bűnügyi adatelemzők munkája, akik digitális eszközökkel és elemzési módszerekkel dolgozzák fel a rendőrségi adatokat. Ugyanakkor szubjektív tényezők – különösen az elemzők „specializált tudása” – épülnek be a hírszerzési termékekbe, ami bizonyos esetekben segítheti az értelmezést és kiegészítheti a hiányos adatokat, máskor viszont torzíthatja az eredményeket. A tanulmány rámutat arra is, hogy az elemzői termékek rendőrségi felhasználása korlátozott, különösen akkor, ha azok ellentmondanak a rendőrök tapasztalati tudásának.

Érték: Brown és Ballucci tanulmánya részletes szakirodalmi áttekintésre és empirikus adatokra támaszkodva árnyalja a bűnügyi adatelemzés objektivitásával kapcsolatos elképzeléseket, és gyakorlati javaslatokat fogalmaz meg az elemzői munka elfogadottságának növelésére, az adatminőség javítására és az ILP-protokollok fejlesztésére.

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2025. 09. 15. Átdolgozás: 2025. 12. 09.
Elfogadás: 2026. 02. 18.

Kulcsszavak: bűnügyi elemzés, hírszerzésvezérelt rendészet (ILP), specializált tudás, rendőrségi döntéshozatal

Abstract

Aim: This critical review examines the study by Emma Brown and Dale Ballucci (2024) and evaluates the challenges the authors identify in the relationship between intelligence-led policing (ILP) and crime analysis.

Methodology: This qualitative review draws on the authors' use of semi-structured interviews with Canadian crime analysts and their analytical practices, assessed from a critical perspective.

Findings: A key factor in the success of proactive policing is the work of crime analysts, who process police data using digital tools and analytical procedures. However, subjective elements – particularly analysts' "specialized knowledge" – are embedded in intelligence products. In some cases, this may enhance interpretation and help compensate for incomplete data; in others, it may introduce distortions that affect the reliability of outcomes. The study also notes that the use of analytical products by the police is often limited, especially when they appear to contradict officers' experiential knowledge.

Value: Drawing on a comprehensive literature review and empirical data, Brown and Ballucci's study provides a nuanced perspective on the presumed objectivity of crime analysis and formulates practical recommendations to increase the acceptance of analytical work, improve data quality, and strengthen ILP protocols.

Keywords: criminal analysis, intelligence-led policing (ILP), specialized knowledge, police decision-making

Bevezetés

A 19. század folyamán az európai országokban a bűnügyi adatok gyűjtését egyre gyakrabban statisztikai elemzések is kísérték (URL1). Mivel a modern bűnügyi statisztikai adatgyűjtés alapját az egységes büntetőkódex képezi, Magyarországon az országos adatgyűjtés 1881-ben kezdődött, a Csemegi-kódex hatálybalépése után (Perényi, 2007). A korai elemzők közül Konek Sándor már a 19. század közepén végzett bűnügyi statisztikai vizsgálatokat (Perényi, 2007), míg Földes Béla a század végétől kezdődően a bűnözési adatok társadalmi összefüggéseinek feltárásával a tényalapú rendészeti statisztika alapjait teremtette meg (URL2). Ahogy a *Pallas Nagylexikon* „Bűnügyi statisztika” szócikke is kiemeli, már a 19. században történtek kísérletek nemzetközi együttműködésre

is, ám az eltérő jogi szabályozás és az ennek megfelelő adatfeldolgozási gyakorlat akkor még nem tette lehetővé az összehangolt statisztikai rendszerek kialakítását (URL1).

A 20. század eleje elhozta a bűnügyi adatbázisok világszerte meginduló kiépítését, amelyekben az ujjlenyomat-nyilvántartások kiemelt szerepet kaptak. Az Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma által 1924-ben létrehozott Division of Identification – J. Edgar Hoover vezetésével – jól szemlélteti, miként váltak ezek az adatbázisok az adatvezérelt és hírszerzésvezérelt rendészeti gyakorlat előfutáiraivá (URL3). A második világháborút követő számítástechnikai forradalom új távlatokat nyitott: a nagy méretű, gépi feldolgozásra alkalmas adatkészletek révén lehetővé vált a bűnügyi trendek és mintázatok mélyebb, átfogó feltérképezése.

Bár a korai adatgyűjtés célja az objektív tények feltárása volt, az adatok rendszerezése és értelmezése már ekkor sem volt mentes az intézményi szűrőktől és emberi előfeltevésektől. Michel Foucault szerint „*a hatalom valójában alkot; valóságot alkot; tárgy-területeket és igazság-rituálékat hoz létre. Az egyén és a róla nyerhető ismeret ennek az alkotásnak a része*” (Foucault, 1990). Ez a felismerés különösen érvényes a statisztikára: a létrejövő kategóriák nemcsak tükrözik, hanem formálják is a társadalmi valóságot. Perényi (2007) történeti elemzése szerint a bűnözés fogalmát mindig az adott társadalom konstruálja meg. A statisztikák alakulásában döntő szerepet játszik a bűnügyek bejelentésére való hajlandóság is. A konstruálás azonban nemcsak tudományfilozófiai értelemben történik – vagyis abban, hogy az elméleti kategóriák visszahatnak a valóságra és ténylegesen alakítják azt –, hanem tárgyi szinten is: közvetlenül befolyásolják a közpolitikát és a közéleti diskurzust, valamint alapul szolgálnak a társadalomra ható intézkedésekhez.

Ennek ellenére sokáig nem volt jellemző, hogy a szakemberek reflektáltak volna saját szerepükre az értelmezés alakításában. Míg Unger Jenő már 1925-ben felismerte, hogy a bűnelkövetők elfogultak saját bűnösségük megítélésében (Sidló, 2025), ez a felismerés még nem terjedt ki a szakértői értelmezés objektivitásának vizsgálatára. E történeti kettőség feloldásához Emma Brown és Dale Ballucci tanulmánya is hozzájárul, amely a bűnügyi elemzők szerepét és munkájuk rendőrségi hasznosulását vizsgálva központi kérdésként elemzi, miként épül be az elemzők „specializált tudása” a bűnügyi adatok értelmezésébe, és hogyan hat az objektivitásra.

A problémamegoldó rendészeti modellek fejlődését ma egyre inkább a kvantitatív hatásvizsgálatok és a kvalitatív helyi értelmezések együttesének alkalmazása jellemzi, amint azt Hinkle és munkatársai (2020) szisztematikus áttekintése is megerősíti. Az úgynevezett intelligence-led policing (ILP), vagyis

hírszerzésvezérelt rendészeti modell keretében a bűnügyi elemzők ma már nemcsak statisztikai és kvalitatív eszközöket, hanem előrejelző algoritmusokat is alkalmaznak a rendészeti döntések megalapozásához. Eközben saját tapasztalataikra és helyismeretükre is támaszkodnak (Brown & Ballucci, 2024; Hinkle et al., 2020), így a különböző adatforrások – például helyszíni jelentések, bírósági dokumentumok és közösségi visszajelzések – integrálása során a kutatásuk megállapítása szerint rendszeresen felmerülnek torzítások és adathiányok, amelyek kezelése tudatos szakmai kontrollt igényel. Brown és Ballucci tanulmánya részletesen áttekinti az ILP szakirodalmát, majd kvalitatív interjúk alapján vizsgálja, hogyan épül be a bűnügyi elemzők „specializált tudása” a döntéstámogató információk előállításába, és ez milyen kihívásokat jelent az objektivitásra törekvő rendészeti gyakorlat számára. A tanulmány alapjául Emma Brown 2020-ban, a kanadai Western University-n, Dale Ballucci szociológus irányításával készített MA-szakdolgozata szolgált. A kutatást 2022-ben tették közzé online, majd a *Criminology & Criminal Justice* folyóirat 2024-es első számában újra publikálták, immár nyomtatásban is.

Már a tanulmány első mondata fogalmi bizonytalanságot teremt, amikor a bűnügyi elemzést egyszerre kapcsolja össze a proaktív problémamegoldás és a hírszerzési alapú döntéshozatal fogalmával, s ez a megfogalmazás összemosza a POP- és az ILP-modellek kulcselemeit. Az ILP olyan rendészeti megközelítés, amely a gyűjtött és elemzett információkra építve támogatja a stratégiai döntéshozatalt és a célzott bűnmegelőzést. A POP (problem-oriented policing; problémaközpontú rendészet) pedig olyan modell, amely a problémák mögötti okok feltárására és a helyi körülményekhez igazított, célzott és összetett beavatkozásokra épül. Gyakran interszektoriális együttműködést és a strukturális okokra reagáló megoldásokat igényel.

Módszertani áttekintés

Az alkalmazott interjúmódszer

A tanulmány Kanada egy meg nem nevezett tartományában dolgozó tizenkét bűnügyi adatelemzővel készített, félig strukturált kvalitatív interjúk elemzésén alapul. A mintavétel erőssége, hogy a vizsgált joghatóság összes releváns szakemberét bevonta, és a résztvevők szakmai hátterének heterogenitása (tartományi, szövetségi, önkormányzati alkalmazás, különböző oktatási szintek, előzetes tapasztalatok) gazdag, kontextuális betekintést nyújt a helyi bűnelemzési gyakorlatba. Ugyanakkor ez a kontextuális fókusz korlátozza az eredmények átvihetőségét más joghatóságokra: a 12 fős, teljes helyi populációt lefedő

kvalitatív minta belső érvényességet biztosít a vizsgált tartományra, de nem pótolja a több joghatóságra kiterjedő összehasonlítást, amennyiben általánosabb következtetésekre törekedünk.

A kutatás abból a kérdésből indul ki, hogy az emberi tényezők milyen módon befolyásolják a bűnügyi adatelemzői munka során létrehozott termékeket. E vizsgálati keretben a tanulmány feltárja az elemzők specializált tudásának szerepét, a rendőrségi felhasználás korlátait, valamint az elemzői munka szakmai elfogadottságának és objektivitásának kérdését is.

Az elemzés folyamata

Az interjúkat az egyik szerző készítette és jegyezte le, majd a QSR NVivo szoftver segítségével rendszerezte és tematikusan kódolta az adatokat. A megbeszélések és a szakirodalom áttekintését követően a másik szerző szintén NVivo segítségével azonosította a vizsgálat szempontjából releváns kódokat. A szoftver lehetővé tette a nagy mennyiségű adat strukturált feldolgozását, és támogatást nyújtott a mélyebb elemzéshez (legújabb verziója már interjúleiratok automatikus készítésére is alkalmas). A kutatók induktív és deduktív megközelítést is alkalmaztak, az előbbi túlsúlyával. Az induktív utat az interjúk alkalmazása, míg a deduktív megközelítést az általuk gyűjtött szakirodalom feldolgozása jelenti. Az interjúk tematikus feldolgozása során végül két fő téma rajzolódott ki:

- 1) *„Mit tesznek a bűnügyi elemzők: Specializált tudás: Kutatás, minőség és legitimitáció”* és
- 2) *„A bűnügyi elemzők munkájának fogadtatása és/vagy megítélése”.*

Ezek a tanulmány alfejezeteit alkotják.

Elméleti háttér

A tanulmány szerint a bűnügyi elemzés a rendőrségen belül olyan eszközzé vált, amely lehetővé teszi a korábbi, elsősorban letartóztatásszámokra és válaszüdökre fókuszáló működés elmozdítását egy problémamegoldó rendészeti modell irányába. Az Egyesült Államok több nagyvárosi rendőrkapitányságának sikerült bizonyos területeken – az előrejelzéseket felhasználva – megelőző intézkedésekkel jelentősen csökkenteni a bűnözést (Perry, 2013, idézi [Brown & Ballucci, 2024](#)). Ratcliffe (2011, idézi [Brown & Ballucci, 2024](#)) tanulmánya rámutat, hogy a véletlenszerű gyalogos járőrözésnél a célzott hatékonyabb, különösen az erőszakos bűnözés visszaszorításában.

A bűnügyi elemzői munka kulcsszerepet játszik ebben a folyamatban. Az elemzők feladata, hogy a bűnözési adatokat használható termékekké alakítsák át, így segítve a járőrözés irányítását és a korlátozott rendőrségi erőforrások elosztását.

A bűnügyi elemzők többféle adatforrásra támaszkodnak: a rendőrségi adatbázisok információira, a bíróságoktól és a szociális szolgáltatóktól származó jelentésekre, illetve saját helyismereten alapuló tapasztalataikra és más adatelemzők munkáira. Ezeket az adatokat módszeresen gyűjtik, rendszerezik és elemzik adatbányászat és földrajzi információs rendszerek (GIS) segítségével. Ennek eredményeként bűnözési mintákat és tendenciákat azonosítanak, bűnözési térképeket és hálózati diagramokat készítenek, meghatározzák melyek a bűnözési gócpontok (hot spotok) ahol kiemelkedően magas a bűncselekmények előfordulása a környező területekhez képest, azonosítják a gyakori elkövetőket (akik sok bűncselekményt követtek el), és elkövetői profilokat is létrehozhatnak. Bűnözési tendenciákra vonatkozó információik alapján a rendőrség, erőforrásainak jobb elosztásával, nagyobb hangsúlyt tud fektetni a problémás helyek és személyek ellenőrzésére, ezáltal segítve a megelőző rendészeti célkitűzések elérését.

A tanulmány főbb megállapításai és javaslatai

Az adatelemzői munka szubjektív jellege

Emma Brown és Dale Ballucci kutatásukban az adatelemzők munkáját, valamint a rendőrséggel való kapcsolatukat vizsgálták. Hipotéziseik szerint az adatelemzői munka nem teljesen objektív, egyéni nézőpontok is érvényesülnek benne. Személyes ismereteikre mint specializált tudásra tekintenek. Már az adatok előrejelző szoftverekbe való betáplálásakor megjelenik a szubjektivitás, mivel az adatok „felcímkézése” értelmezésfüggő (Kaufmann et al., 2019 idézi [Brown & Ballucci, 2024](#)). A rendőrök is saját tapasztalataikra támaszkodnak az elemzői termékek értelmezésekor (Manning, 2001, idézi [Brown & Ballucci, 2024](#)). Emellett az elemzők az információkban lévő hézagokat deduktív képességeik és érvelésük segítségével összekötik (Innes et al., 2005, idézi [Brown & Ballucci, 2024](#)). Így a bűnözési adatok a rendőrségi gyakorlatok termékei lesznek, és a tárgyilagos tevékenység illúziójává válnak (Innes et al., 2005, idézi [Brown & Ballucci, 2024](#)). A bűnözési adatokra hatással van továbbá az a jelenség, hogy a fokozott rendőri jelenlét a bejelentett incidensek magasabb számához vezet, ezáltal egy öngerjesztő körforgás indul be (Kaufmann et al., 2019, idézi [Brown & Ballucci, 2024](#)).

A kutatók szakirodalmi adatok alapján feltételezték, hogy a rendőrségi adatok nem megfelelőek és a járőrök adatai elfogultak, a rendőri vezetők pedig a bűnügyi elemzéseket gyakrabban használják a döntéseik alátámasztására,

minthogy azok alapján hozzák meg azokat (Hulnick, 2006, idézi Brown & Ballucci, 2024). Az adatelemzések további korlátja, hogy csak nagy mennyiségű adat esetén lehet átfogó mintákat kialakítani, így a kisebb számban előforduló bűncselekményfajták és kisebb létszámú települések esetében az elemzéseket nem lehet elvégezni (Kaufmann et al., 2019, idézi Brown & Ballucci, 2024). „Végül pedig a bűnözési minták és tendenciák gyakran csak a bűncselekmények tüneteit azonosítják, és ennek következtében nem képesek a rendőrség számára a bűncselekmények kiváltó okait feltárni.” (Hinkle et al., 2020, idézi Brown & Ballucci, 2024).

A két szociológus a kutatásukat bemutató fejezetekben, az angolszász kvalitatív hagyomány jegyében, bőséges idézetekkel egészíti ki a szöveget, amelyek egyszerre gazdagítják és megkönnyítik a főbb gondolatmenetet. Eredményeik új részletekkel bővítik a korábban ismert tényeket.

A bűnügyi elemzők feladatai és „specializált tudása”

Az elemzett tanulmány *Mit tesznek a bűnügyi elemzők: Specializált tudás: Kutatás, minőség és legitimitás* című fejezetéből megtudjuk, hogy a bűnügyi elemzők összekötőként is működnek a rendőrkapitányság és a közösségi partnerek, például a pártfogó szolgálatok között. „Az elemzők nagymértékben támaszkodnak az adatok képletekbe, módszerekbe és szoftverekbe történő bevitelére, hogy adatvezérelt döntéseket hozzanak. E tudományos eljárások célja, a bűnügyi adatok kialakítása során jelentkező torzítások csökkentése, mivel ezek az adatok irányt szabhatnak a rendészeti gyakorlatnak, például a felügyeleti döntéseknek.”

Visszatérő elem a tanulmányban az elemzők „specializált tudása”, mely a munkában töltött évek során alakul ki. Az elemzők ezt a tudást beépítik a tudományos eljárásokba. Szubjektív elemet fejeznek ki az olyan nyilatkozatok, mint: „Minden reggel átnézem a területem aktáit, és félreteszem azokat, amelyek érdekelnek.” „Megismerem az elkövetőket.”

„Ez a bizalom gyakran a tipikus elemzési eljárások mellőzését eredményezi”, ezáltal gyorsítva a folyamatokat, de az már egy súlyosabb megállapítás a kutatásnak, hogy „az elemzők idővel támaszkodnak a specializált ismereteikre, és azokat előtérbe helyezik, még akkor is, ha azok ellentmondanak a rendelkezésükre álló adatoknak.”

A bűnügyi elemzői termékek rendőrségi megítélése

A tanulmány *A bűnügyi elemzői munka elfogadottsága és/vagy megítélése* című fejezetében rámutat arra, hogy a bűnügyi elemzők munkáját a rendőri

gyakorlatban nem használják fel teljes mértékben, ezért az elemzők erőfeszítéseket tesznek munkájuk elfogadtatására: szakirodalmi forrásokkal és kutatási adatokkal támasztják alá eredményeiket. Az elemzői eredmények felhasználását korlátozhatja az is, hogy a rendőrség vezetése nem biztosítja a szükséges erőforrásokat, illetve hogy az elemzői termékek nem jutnak el a frontvonalban dolgozó rendőrökhöz.

Ezen kívül, ha az elemzők korábban ismert információkat közölnek, arra a rendőrök kevésbé fogékonyak, míg ha új arcok jelennek meg a gyakori elkövetők listáján, vagy ismeretlen elkövetők bukkannak fel, szívesebben foglalkoznak velük. A rendőrök saját terepi tapasztalataikra, is szívesen támaszkodnak, s ezt fölé helyezhetik olyan elemzők termékeinek, akik nem rendelkeznek közvetlen rendőri gyakorlattal.

Problémaként jelentkezik, hogy a rendőrök úgy érezhetik, hogy túlterheltek a feladataikkal, ezért előfordulhat, hogy nem tájékoztatják az elemzőket a műszakjuk konkrét eseményeiről és részleteiről, illetve munkájukra nincs közvetlen hatással az elemző.

A rendőrök és az elemzők közötti információáramlás hiányosságai miatt az adatok elavulttá válhatnak, ami feszültséget okoz a két szereplő között, és ez közvetlenül befolyásolja a hírszerzési termékek minőségét és gyakorlati hasznosulását.

Tehát a bűnügyi elemzői termékek korlátozott gyakorlati hasznosulása mögött szakmai, szervezeti és bizalmi tényezők állnak, amelyekre a tanulmány javaslatok formájában is reflektál.

Javaslatok

A szerzők tanulmányuk végén több javaslatot is megfogalmaznak, melyeket pontokba szedve ismertetek. Ezek egy része további kutatások szükségességére hívja fel a figyelmet, míg mások gyakorlati fejlesztési lehetőségeket vetnek fel:

- 1) Fel kell tárni, hogy mi készíti az elemzőket specializált tudásuk kialakítására és ez hogyan eredményezi az adatvezérelt döntésektől való eltérést. Az eddigi kutatás a rendőrségi adatok hiányosságaira utal.
- 2) Vizsgálni szükséges az elemzők és a rendőrök közötti együttműködést, valamint ennek hatását az adatgyűjtésre és továbbításra, valamint az elemzők objektivitására és szakmai függetlenségére.
- 3) A POP és a bűnelemzés eredményességét helyszíni vizsgálatokkal kell tesztelni, mert a hatékonyság nagymértékben függ a konkrét végrehajtástól és a rendőri szervezet működésétől (Hinkle et al., 2020, idézi Brown & Ballucci, 2024).

- 4) A rendőrök szakmai perspektívájának feltárása szükséges annak megértéséhez, hogy miként értékelik és használják a bűnözéselemzést, milyen mértékben és milyen módon értik meg az elemzés céljait, módszereit és gyakorlati lehetőségeit, valamint mindez hogyan befolyásolja az elemzési eredmények terepi hasznát és elfogadottságát.
- 5) Az analitikai eredmények hasznosíthatóságának érdekében fontos az egyénes stratégiai irányvonalak és összehangolt célok kialakítása a rendőrségen belül, beleértve a járőrszolgálatot és a vezetői szinteket is.
- 6) A hírszerzésvezérelt rendészet keretében kiemelt figyelmet kell fordítani az adatok torzításainak felismerésére és kezelésére, hogy megbízhatóbb döntéshozatal valósulhasson meg szakpolitikai szinten is.
- 7) Fel kell térképezni, honnan származik az elemzési termékekben használt tudás és adathalmaz, dokumentálni az elemzési folyamatokat és vizsgálni ezek terepi hatását.

Ezek a javaslatok hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a bűnügyi elemzés a rendőri gyakorlat szerves részévé váljon, és valóban támogassa a megalapozott, adatvezérelt döntéshozatalt.

Kritikai reflexió és értékelés

A tanulmány egyik legfontosabb tanulsága, hogy a teljes objektivitás illúzió. Ezzel egyetérthetünk, hiszen az adatok forrása maga az élet, és hogy azokat milyen metodika szerint dolgozzuk fel, már értelmezési keretet is ad. Az adatok emberektől származnak, emberek dolgozzák fel őket, és emberek értelmezik. És bár a szerzők megjegyzik, hogy naiv elgondolás az, hogy teljességgel objektív tudásra lennénk képesek, mégis megpróbálkoznak ez irányban lépéseket tenni.

A szerzők megállapítása – miszerint a bűnözési minták gyakran csak tüneteket azonosítanak – nem alkalmazható közvetlenül a problémamegoldó rendészetre (POP), mivel annak célja éppen az okfeltárás és a tartós megoldások kidolgozása (Hinkle et al., 2020). Ez a félreértés a hiányos konceptualizációból fakad: az ILP és a POP elméleti elkülönítése elmaradt, ami módszertani és értelmezési torzulásokhoz vezethet. De az ellentmondás mégiscsak látszólagos, mert nem zárja ki, hogy a problémamegoldó rendészet keretében végrehajtott, interdiszciplináris, célzott beavatkozások hatékonyak lehetnek, miközben maguk a bűnözési minták és a róluk készült elemzések gyakran csak tüneteket mutatnak. (Ezért a tartós recidíva-megelőzés nem képzelhető el kizárólag rendészeti eszközökkel: szükség van szakpolitikai és szociális beavatkozásokra, valamint a terepi szereplők összehangolt közreműködésére is.)

Az Egyesült Államokban a problémamegoldó és helyalapú beavatkozások keretében alkalmazott rendészeti intézkedések különösen eredményesnek bizonyultak. A szakirodalom átfogó metaanalízise körülbelül 34%-os csökkenést jelez a bűnözés és rendellenesség együttes kategóriájában (Hinkle et al., 2020). Ratcliffe és munkatársai (2011) philadelphiai gyalogos járőrözési kísérlete pedig az erőszakos bűncselekmények mintegy 23%-os javulását jelezte a beavatkozási helyszíneken. A kísérlet intenzív, gócpontokra irányuló gyalogos járőrszolgálatot tesztelt, amely hírszerzési célzást és helyspecifikus taktikákat alkalmazott, de nem valósította meg a teljes és átfogó POP-implementációt és nem fedte le az ILP teljes működését sem. A fenti eredmények arra utalnak, hogy mind a problémamegoldó megközelítések, mind az hírszerzés-inspirált, helyalapú hot spot taktikák képesek erőszakcsökkentésre intenzív, célzott intézkedések esetén, amennyiben a helyi kontextus és a kezdeti bűnözési szint ezt lehetővé teszi.

Az eredményesség oka valószínűleg abban kereshető, hogy az ilyen cselekmények gyakran ösztönös, indulati reakciók, amelyeknél hiányzik az előzetes mérlegelés (URL4) és az elkövetők alacsony önkontrollal rendelkeznek (URL5). Az önkontrollelmélet szerint az alacsony önkontroll és a kínálkozó lehetőség együttes jelenléte magyarázza a bűnözést (Gottfredson & Hirschi, 1990, idézve URL6). Az önkontroll hiánya már gyermekkorban kialakul, és az impulzív, kockázatvállaló viselkedésminták előrejelezhetőbbé teszik az egyén magatartását. Kutatási eredmények és a rendészeti gyakorlat tanúsága szerint az ilyen elkövetők gyakran nem reagálnak a közterületen felszerelt kamerák jelenlétére, mivel cselekedeteik előre nem megtervezettek. A kamerák elsősorban az autófeltörések visszaszorításában bizonyultak hatékonyoknak (URL7), mivel az ilyen bűncselekmények elkövetése gyakran tudatos tervezéssel jár. Bár az ILP- és a POP-modell eltérő megközelítést képviselnek, eszköztárukban lehet átfedés. Mindkettő alkalmazhat például célzott rendőri jelenléte vagy technikai megfigyelést, ilyen a térfelügyelő kamerák használata is. Közös bennük az is, hogy a bűncselekmények lehetőségét szűkítik. Ez részben a lebukás valószínűségének növelésével, részben pedig azzal valósul meg, hogy a rendőr fizikai jelenléte önmagában is akadályt képez a cselekmény végrehajtásában. A visszatartó hatás nem automatikus: eredményessége a beavatkozások célzottságától és a rendőrségi kapacitásoktól függ. Kutatások szerint a lebukás esélyének növelése erősebb visszatartó tényező, mint a büntetések szigorítása (Isztin, 2018). A jogi szabályozás változásai szintén alakítják a rendőri gyakorlatokat: már a 19. század végén, például az 1879-es kihágási törvény nyomán, a rendőr fizikai jelenléte vált a szankcionálás kulcsává (Perényi, 2008). Ez is mutatja, hogy a normák hatékonysága végső soron az ellenőrzésen múlik.

Miközben a szerzők véghez vitték kutatásukat és megírták tanulmányukat, az adatvezérelt technológiák fejlődése új szintre lépett: a digitális elemzőrendszerek és a mesterséges intelligencia (MI) eszközök integrációja új korszakot nyitott a rendészeti gyakorlatban. Bár a mesterséges intelligencia témája már túlmutat a bemutatott tanulmány vizsgálódási körén, mára megkerülhetetlené vált. Az MI elméletileg csökkentheti az emberi elfoglaltságot, ugyanakkor a betanításhoz használt adatok torzításait továbbviheti. Emellett maga az algoritmus tervezése is hatással van az eredményekre. Az MI nem helyettesítheti, hanem kiegészíti az emberi értelmezést, meggyorsíthatja a munkafolyamatokat, de továbbra is kritikai vizsgálat tárgyát kell képeznie.

A bűnügyi elemzés jövője az emberi tényezők tudatos kezelésében, a szakmai és szervezeti bizalom erősítésében, valamint a technológiai és társadalomtudományi megközelítések integrációjában rejlik. A jövőben elengedhetetlen lesz világosan megkülönböztetni a tudást az előítéletektől, és tudatosan kezelni azokat a szubjektív elemeket, amelyek torzíthatják az elemzések következtetéseit. Az elemzők és rendőrök tapasztalati tudása értékes, arra építeni kell, ugyanakkor az előítéleteket vissza kell szorítani. Mindenféle előrejelzés – még ha tudományos alapú is – korlátozott eredményekkel bír (ahogy azt a meteorológia példája is mutatja): a legfejlettebb adatfeldolgozási technikák mellett is mindig marad bizonytalanság. A bűnügyi elemzés jövője nem a teljes objektivitás illúziójában, hanem a tudatos reflexióban, az emberi (és gépi) tényezők kezelésében rejlik.

Felhasznált irodalom

- Brown, E., & Ballucci, D. (2024). Specialized knowledge: Understanding crime analyst's roles and responsibilities and the impact of their work. *Criminology & Criminal Justice*, 24(1), 3–19. <https://doi.org/10.1177/17488958221095980>
- Foucault M. (1990). *Felügyelet és büntetés: A börtön története*. Gondolat Könyvkiadó.
- Hacking, I. (1986). Making up people. In T. C. Heller, M. Sosna, & D. E. Wellbery (Eds.), *Reconstructing individualism: Autonomy, individuality, and the self in Western thought* (pp. 222–236). Stanford University Press.
- Hinkle, J. C., Weisburd, D., Telep, C. W., & Petersen, K. (2020). Problem-oriented policing for reducing crime and disorder: An updated systematic review and meta-analysis. *Campbell Systematic Reviews*, 16(2), e1089. <https://doi.org/10.1002/cl2.1089>
- Isztin P. (2018). Bűnök és büntetések – tanulságok a közgazdaságtani irodalomból. *Közgazdasági Szemle*, 65(3), 287–302. <https://doi.org/10.18414/KSZ.2018.3.287>

- Lévai M. (1999). A magyar kriminológiai gondolkodás fejlődése a kialakulástól a XX. század nyolcvanas éveinek végéig. In Gönczöl K., Korinek L. & Lévai M. (Szerk.), *Kriminológiai ismeretek – Bűnözés – Bűnözéskontroll* (11) (pp. 9-44). Corvina.
- Perényi R. (2007). A bűnügyi statisztika Magyarországon a „hosszú” XIX. században. *Statisztikai Szemle*, 85(6), 524–541.
- Perényi R. (2008). Az utca rendje. Rendőri térfigyelés a századfordulós Budapesten. *Rendvédelem-történeti füzetek = Acta historiae praesidii ordinis*, 15(18), 113–124. <https://doi.org/10.31627/RTF.XV.2008.18N.113-124P>
- Ratcliffe, J. H., Tanicuchi, T., Groff, E. R., et al. (2011). The Philadelphia foot patrol experiment: A randomized controlled trial of police patrol effectiveness in violent crime hotspots: Philadelphia foot patrol experiment. *Criminology*, 49(3), 795–831.
- Sidló M. (2025). A bűnösség megítélésének szubjektív oldala, ahogy azt 1925-ben a későbbi első magyar kriminalisztikai tanszék vezetője, dr. Unger Jenő értelmezte. *Belügyi Szemle*, 73(1), 97–111. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2025.v73.i1.pp97-111>

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: *Bűnügyi statisztika*. <https://mek.oszk.hu/00000/00060/html/017/pc001742.html#1>
- URL2: *Szociológiai jellegű kriminológiai nézetek, magyarázatok, megközelítések képviselői*. https://mersz.hu/hivatkozas/wk54_93_p3#wk54_93_p3
- URL3: „Records of the Federal Bureau of Investigation [FBI]” <https://www.archives.gov/research/guide-fed-records/groups/065.html>.
- URL4: *túlzsúfoltak a börtönök?* <https://szaccikkadatbazis.hu/doc/6023243>
- URL5: *A gyermek- és fiatalkori bűnözés szociológiai, kriminológiai vonatkozásai [Prezentáció]*. https://www.ijsz.hu/UserFiles/10_dr_sarik_eszter_a_gyermek-es_fiatalkoru_bunozes_szociologiai_kriminologiai_vonatkozasai.pdf
- URL6: *General Theory of Crime*. <https://soztheo.com/theories-of-crime/control-theories/general-theory-of-crime-gottfredson-hirschi>
- URL7: *Assessing the impact of CCTV*. <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20110218135832/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs05/hors292.pdf>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Sidló M. (2026). A bűnügyi elemzés emberi tényezői Emma Brown és Dale Ballucci kvalitatív kutatásának tanulságai. *Belügyi Szemle*, 74(5), 1445–1457. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2026.v74.i5.pp1445-1457>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Sidló Mariann.